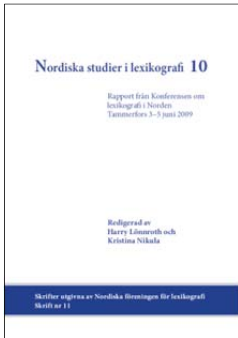

NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel:	Har leksikografien brug for omgrepet 'motivasjon'?	
Forfatter:	Johan Myking	
Kilde:	Nordiska Studier i Lexikografi 10, 2010, s. 376-385 Rapport från Konferens om lexicografi i Norden, Tammerfors 3.-5. juni 2009	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive	

© Nordisk forening for leksikografi

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i leksikografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Har leksikografien bruk for omgrepet 'motivasjon'?

The contribution deals with the topic of lexical motivation and its usefulness for lexicography. Motivation is often interpreted as a synonym for transparency or compositionality, one consequence being that motivated lexemes should not be lemmatised. Current terminology seems to put more emphasis on motivation than does lexicography. In terminology the concept has normative as well as semasiological aspects and motivation has been stretched beyond the traditional saussurean concept of 'relative' motivation, i.e. derivation and composition. Recent cognitive terminology emphasises metaphor, and cognitive definitions of motivation include language-internal as well as language-external factors. It is argued that the discussion on motivation found in terminology is relevant to lexicology. If, however, lexicography is delimited from lexicology in a way that lemmatisation becomes the only important issue relevant to motivation, the question of usefulness cannot unambiguously be given an affirmative answer.

Nøkkelord: leksikalisering, motivasjon, terminologi, gjennomslukt, transparens

Innleiing

Leksikografien som vitenskap byggjer på det klassiske strukturalistiske grunnlaget som seier at språketeiknet er arbitrært. I nyare lingvistik er derimot motivasjon blitt eit nøkkelomgrep, særleg som ei følge av den aukande innverkande frå kognitiv lingvistik. Dette gjeld både grammatikk og leksikon. Innanfor terminologien har det same hendt – motivasjon er i ferd med å verta reaktualisert som forskingstema, men har aldri vore heilt ute or diskusjonen. Det kjem nok særleg av at 'motivasjon' i terminologien ikkje er eit eintydig omgrep. Både leksikografi og terminologi har det leksikalske nivået i språket som sitt domene, men det har ofte rådd diskusjon om korleis desse vitenskapane skal avgrensast innbyrdes.

Er det då slik at denne diskusjonen òg kan relaterast til ulike syn på motivasjon og arbitraritet? Eg drøftar i dette innlegget nokre av desse problema, med ståstad i terminologien. Ein skulle tru at dersom motivasjon var eit nyttig og fruktbart omgrep innanfor terminologi, så måtte det òg vera nyttig for leksikografien, i alle fall dersom ein ikkje trur på noko vasssett skilje mellom desse

to fagområda. Det kan argumenterast for at leksikalsk tilvokster omfattar nylaga uttrykk som ikkje er fullt ut morfologisk-semantisk gjennomsiktige, derfor treng leksikologien eit omgrep som dekkjer denne graduelle restriksjonen på full arbitraritet.

Motivasjonsomgrepet i leksikografien

Lesing av *Nordisk leksikografisk ordbok* og lærebøker i leksikologi og leksikografi (Svensén 2004, Fjeld & Vikør 2008) viser at omgrepet motivasjon ikkje eksisterer som oppslags- eller nøkkelord, og at det derfor må ha ein svakare status innanfor leksikografi og leksikologi (men motsett i Berkov 1997). Derimot finst både 'gjennomsikt(igheit)' og 'transparens'. Desse to siste svarer grovt sett til omgrepet 'motivasjon', medan det tilsvarande motstykket til arbitraritet er ugjennomsiklige eller 'opake' uttrykk. *Nordisk leksikografisk ordbok* (Bergenholtz m.fl. 1997) gjev tre definisjonar av tre sentrale omgrep som alle kan knytast til dikotomien mellom motivasjon og arbitraritet:

transparens

det forholdet at betydningen av en sammensetning kan finnes ut fra betydningen av sammensetningsleddene

- Komposita med høy grad av transparens utelates i ordbøker [...] Jo svakere transparens, desto høyere grad av leksikalisering.
= gjennomsiktighet

leksikalisering

resultatet av en prosess som fører til at sammensatte uttrykk ikke lenger har komposisjonell betydning

- [...] fører til en demotivering av en analyserbar morfemfølge [...] En leksikalisering fører altså til at uttrykkene ikke lenger er transparente. Enkeltord er leksikalisert i ulik grad, på samme måte som de er transparente i ulik grad.

idiom

fast ordforbindelse som utgjør en semantisk helhet uten at den svarer til summen av de betydninger som ligger i de enkelte delene

Desse tre omgrepa kan brukast til å skildra den leksikalske prosessen som fører frå det eine ytterpunktet av leksikon til det andre. Grovt sett kan leksikon

delast i fullt opake einingar, altså ugjennomsiktige leksem, som sjølvsgt har sin plass i ordbøker, og fullt ut gjennomsiktige eller komposisjonelle einingar, som er for opplagde og enkle å tolka til at dei fortener ein plass. Slike einingar er først og fremst samansette og avleidde ord. Omgrepet 'leksikalisering' refererer då til overgangsprosessen frå den sistnemnde til den førstnemnde gruppa. Leksikalisering er graduell, og omgrepa 'transparens' ('gjennomsik[tigheit]') er nytta som logiske motstykke til leksikaliseringsomgrepet for å gje det eit fast referansepunkt. I nyare leksikaliseringsforskning ser ein ein tendens til å ta inn 'motivering' som eit graduelt motstykke og referansepunkt for leksikalisering, men framleis med utgangspunkt i samansette og avleidde ord (Worren 1997, Svanlund 2002).

Gjennomsikt og lemmatisering

Dikotomien motivasjon–arbitraritet er metodisk relevant fordi han får følgjer for lemmatisering av komplekse uttrykk:

Når ein vurderer om ei samansetning skal takast med, må ein [...] vurdere om tydinga er klar nok for den som kjenner tydinga av dei einskilde ledda i samansetninga, om samansetninga altså er gjennomsiktig eller motivert. Viss ikkje [...] bør ho takast med. (Fjeld & Vikør 2008: 160.)

Slutningsrekkja er altså om lag slik:

1. transparent = 'motivert' = 'gjennomsiktig'
2. 'gjennomsiktig' gjeld samansetningar og avleiingar
3. gjennomsiktige samansetningar = komposisjonelle/"sjølvsgde"
4. 'sjølvsgde' samansetningar skal ikkje lemmatiserast

Dette er det vanskeleg å argumentera fornuftig i mot, og heller ikkje i terminologien vil ein gjera det. Grensene mellom det "sjølvsgde" og det "ikkje-sjølvsgde" vert likevel ofte dregne annleis enn i allmennspråkleg leksikografi, mellom anna derfor er det i terminologien mange fleire frasar som får oppslagsstatus (dvs. termstatus), og dette er eitt av dei vanskelege punkta i det terminografiske handverket.

Motivasjonsomgrepet i terminologien

Det tradisjonelle motivasjonsomgrepet i terminologien er normativt, og legg hovudvekt på morfologisk motivasjon (tilsvarande Saussures "relative" motivasjon). Bodil Nistrup Madsen (1999: 110) seier såleis at "Fagudtryk skal være selvforklarende og systemrigtige. Et **selvforklarende** uttryk opnås ofte bedst ved sammensetning, afledning eller en ordgruppe, hvor de enkelte elementer afspejler de karakteristiske træk, som tilsammen kendetegner begrebet". Innanfor standardiseringsarbeidet ser ein liknande definisjonar (sjå elles Myking 2008):

A term is motivated when a language user is able to deduce, at least partly, the meaning of the term from the analysis of its components. Words that respect the morphological laws are generally said to be motivated. (Sonneveld & Loening 1988: 2.)

Men det er viktig å merka seg at dette motivasjonsomgrepet ikkje opererer på "sjølvssagde" samansette uttrykk, berre på slike som er stabile nok til å få term-status.

I terminologien har lenge det vore diskusjon om det berre er relativt motiverte uttrykk som fortener merkelappen "motivert", og det kan sporast ein tendens til å dra grensa for det motiverte lenger og lenger mot det tradisjonelt arbitrære – ein tendens eg støttar (sjå nedanfor, dessutan Laurén et al. 2008, Myking 2008, under publ.). Å identifisera det "motiverte" byggjer til dels på subjektive faktorar (jf. "For a word to be so motivated, it must be *felt* to be a compound, a derivative, or a figurative expression"; Ullmann 1972: 93). Det subjektive spelar sjøvsagt ei viktig rolle i alle former for nyordlaging i ein puristisk samanheng, og dette har vorte påpeika også innanfor terminologimiljøet. Karakteristikken som "motivert" kan såleis byggja på analyse post hoc:

Very few living Icelanders will make any mental connection between *sími* and 'thread'. In that respect the term *sími* is completely untransparent. It is a label which has been put on this phenomenon and everybody understands by convention. (Sigrún Helgadóttir 1987: 114.)

Men post hoc-analyse kan ikkje berre sjåast som eit teoretisk problem, der kan òg vera eit kriterium for å avgjera kor stort rom motivering har mellom det arbitrære og det komposisjonelle (jf. Svanlund 2002 nedanfor). Motivering har altså fått ein plass i leksikaliseringforskinga og dermed i leksikologien.

I nyare teoretisk diskusjon innanfor terminologien har det tradisjonelle normative og morfologi-sentrerte motivasjonsomgrepet møtte kritikk, særleg frå forskarar som er inspirerte av kognitiv lingvistik. Den mest kjende av desse er Rita Temmerman, som legg vekt på at metafor må vera det sentrale omgrepet i diskusjonar om termdanning, fordi metafor ikkje berre handlar om å skapa nye uttrykk, men samstundes er den sentrale mekanismen for å generera ny kunnskap gjennom nye omgrep. Ho kritiserer såleis tradisjonell terminologi for å vera for prega av arbitraritetsprinsippet, som for henne er det same som å setja eit skarpt skilje mellom innhald og uttrykk: "The use of figurative language like metaphorisation is one way of arriving at motivated naming. [...] Traditional terminology is phobic about this phenomenon." (Temmerman 2000: 44.)

Eg har i andre arbeid diskutert og kritisert dette for å vera ei forenkling av det tradisjonell terminologi står for (Myking 2008, under publ.), men det er ikkje hovudpoenget her. Det let seg ikkje nekta at hovudvekta tradisjonelt har vore på samansetningar og avleiingar, og det same synet kjem til uttrykk i definisjonar henta frå "allmennspråkleg" leksikologi. Dagfinn Worren (1997: 58) definerer såleis slik: "*leksikalsk motivering* prosess som fører til at eit omgrep får ei nemning ved hjelp av ei samansetning med utgangspunkt i særdraga i samansetningsdelane der valet frå desse særdraga korkje er vilkårleg eller sjølv sagt".

Ein kan altså slå fast at i tillegg til at motivasjon i terminologien tradisjonelt er eit normativt omgrep, ser både terminologi og allmennspråkleg leksikologi på morfologisk motivasjon som den prototypiske forma for motivasjon, men i terminologien er denne oppfatninga altså under diskusjon.

Kognitive og graduelle tilnærmingar

Fordelen med den tradisjonelle definisjonen av "relativ" motivasjon er at det er lett å byggja klassifikasjonar eller taksonomiar og såleis skilja mellom motivert og ikkje-motivert i leksikon. Den auka vektlegginga på metafor i kognitiv lingvistik står for ein litt annan innfallsvinkel, og i terminologien har det òg lenge vore tendensar til å utvida domenet for "motivert" til større delar av leksikon enn berre til Stephen Ullmanns (1972: 92) tre hovudtypar (fonetisk og semantisk motivasjon i tillegg til den morfologiske). Mellom anna kan lån og tverspråkleg påverknad, til dømes leksikalsk avløyning, reknast som eit motivert fenomen fordi kjeldeuttrykket alltid dannar ein motiverande base, positivt eller negativt: Positiv motivasjon driv fram tilpassing, *derrick* > *derrik*. Negativ motivasjon driv fram morfologisk og "gjennomsiktig" avløyning *derrick* > *boretårn*, men begge delar er ifølgje denne synsmåten motivert av kjeldespråkstermen.

Det finst andre døme óg. Ulike former for assosiering kan danna grunnlag for opplevd motivering. Forkortingar kan ofte vera synkront motiverte på grunnlag av full form i kombinasjon med bakgrunnskunnskap, eller forkortinga kan ha oppstått post hoc gjennom folkeetymologi (såkalla "bakronymi"): *spa* 'kurbad' < "sanitas per aquam", NAV < "ny Arbeids- og velferdsetat". Endå til "lærd" gresk-latinsk orddanning er ifølgje fagspråk teoretikarane Lubomir Drozd og Wilfried Seibicke "motivert" på grunnlag av "medvite frávær av motivasjon" – ein trekkjer altså inn den psykologiske intensjonen bak ordet, i realiteten ein språkekstern dimensjon. (Sjå Myking 2008 og under publ. for vidare diskusjon.)

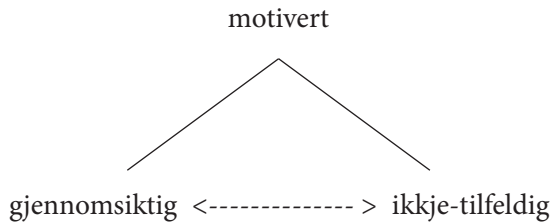
Den tradisjonelle inndelinga i motivert og ikkje-motivert kan kort sagt opplevast som for enkel og mekanisk, og kognitive lingvistar har lansert alternativ. Den første av dei to følgjande definisjonane er kognitiv, den andre er kognitivt inspirert, men begge uttrykkjer grunnleggjande det same:

1. A linguistic unit (target) is motivated if some of its properties are shaped by a linguistic source (form and/or content) and language-independent factors. (Radden & Panther 2004: 3.)
2. Projicering af en del af indholdssiden ind i udtrykssiden, således at udtrykssiden gør det muligt at associere indholdssidens viden med allerede eksisterende viden. (Laurén et al. 2008: 89.)

Slike synsmåtar fører til at motivasjon og arbitraritet må reknast som graduelle fenomen, og dette har slege gjennom i leksikaliseringsforskinga (sjå t.d. Bakken 2005 som byggjer på Svanlund 2002). Særleg Jan Svanlund er viktig i denne samanhengen, fordi han ikkje reknar "gjennomsiktig" og "motivert" som synonyme omgrep. I staden opnar han for analysa å eit komplekst uttrykk som "partiellt härledbart" sjølv om det kan vera leksikalisert i større eller mindre grad: [En sammansättnings betydelse är] "partiellt härledbar till några av de ingående ledernas betydelser, dvs. den är motiverad av ledernas betydelser" (Svanlund 2002: 24). Den vanlege tydinga av gjennomsiktig vil derimot vera 'föreseieleg', altså 'förutsägbar':

Förutsägbarheten förutsätter att man kan gå från delarna och förutsäga helhetens betydelse; härledbarheten förutsätter bara det omvända – att man från helhetens betydelse kan se hur delarna bidrar till denna helhet. Härledbarheten är därför snarast en analys i efterhand och anknyter därmed till motiveringsbegreppet inom kognitiv lingvistik. (Svanlund 2002: 12.)

”Motivert” vert ifølgje Svanlund det same som ”partiellt härledbart”, og dermed graduelt: Motivering kan ses som en övergångszon mellan polerna förutsägbar och godtycklig. [...] Motiveringen – den partiella härledbarheten – kan läggas till grund för en mer nyanserad lexikon- och lexikaliseringssyn.” (Svanlund 2002: 34.) Dette synet er grunnleggjande i slekt med nyare tendensar innom terminologisk litteratur, og kan framstillast grafisk slik:

Eit døme frå norsk fagspråk (m.a. oljeterminologi) kan illustrera poenget: Grunnordet *reservoar* kan brukast til å danna ”sjølvsagde” og morfologisk regelvisse termar som **oljereservoar* eller **vassreservoar* – sjølvsagde og ikkje oppførte i ordbøker. Skal ein så seia at grunnordet *reservoar* er ”ikkje-motivert” fordi det ikkje har ei regelviss avleiingsending? Strukturalistisk orddanningslære har løyst dette med å ta i bruk kategorien ”uregelviss” eller ytre strukturell motivasjon, i dette tilfelle til ord av typen *pissoar*, *budoar*, det vil si paradigmatiske samband som gjev grunnlag for assosiasjonar. Uttrykket er altså analyserbart, men det avspeglar sjølvsagt ikkje sentrale omgrepskjenneteikn i til dømes ein oljeboringskontekst, og er derfor ikkje gjennomsiktig.

På eitt eller anna punkt sluttar altså jakta på motivasjonen i eit uttrykk å ha praktisk relevans. Men denne måten å behandla motivasjon på, gjev likevel grunnlag for nokre prinsipielle konklusjonar:

- Det er skilnad på ”komposisjonalitet” og ”analyserbarheit” (”sjølvsagd” vs. ”mindre sjølvsagd”) og dermed på analyserbarheit og ”gjennomsikt”.
- ”Analyserbarheit” er graduell (komplementær med leksikalisering).
- Ikkje-analyserbare ord kan ha levande assosiasjonar til andre ord (metafor, metonym, polysemi).
- Slike assosiasjonar kan gå over språkgrenser (lån, ”sekundær” termdanning)
- Kontekstuell bakgrunnskunnskap er alltid nødvendig (jf. Svanlund 2002, Radden & Panther 2004 ovanfor).

Korleis ein så skal kunna bruka graduelle definisjonar av "motivasjon" til å byggja opp klassifikasjonar av det motiverte og det ikkje-motiverte, er det ikkje plass til å gå inn på her. (Eg viser til Myking 2008 og under publ.).

Avslutning: svaret på spørsmålet?

I innleiinga til dette innlegget tok eg sikte på å drøfta problemstillinga med ståstad i terminologien, og problemstillinga galdt leksikografien. Seinare uttetter i drøftinga har omgrepet 'leksikologi' gradvis overteke for 'leksikografi'. Dette har dels vore tilsikta, dels kanskje pressa fram eit problem som er uavklåra innanfor leksikografane sin leir: Kva er skilnaden mellom leksikografi og leksikologi, og kan ein tilskriva desse to felte (dersom dei då skal reknast som to skilde felt) éi og same haldning til det omgrepet vi drøftar her, altså motivasjon?

Dette innlegget kan ikkje diskutera eller løysa dette problemet, men må byggja på hevdvunne oppfatningar innanfor det leksikografiske/-logiske fagmiljøet sjølv. Ruth Vatvedt Fjeld og Lats Vikør (2008) definerer såleis skiljet slik:

Studiet av ordforrådet i et språk, orddanningsmønster og relasjonen mellom de forskjellige ordene i et betydningssystem regnes som en rent språkvitenskapelig aktivitet kalt *leksikologi*. Men presentasjonen av denne ordkunnskapen i en ordbok eller en database er en praktisk aktivitet der også pedagogikk og til dels psykologi må ligge til grunn [...] I virkelighetens verden er det vanskelig å skille mellom praktisk og teoretisk leksikografi, fordi kunnskapsinnhenting og presentasjon som regel skjer parallelt eller vekselvis. (Fjeld & Vikør 2008: 18.)

Det er ikkje full semje om dette skiljet, men vi får her halda oss til den nemnde kjelda, som er ei ny og aktuell lærebok, og dessutan til *Nordisk leksikografisk ordbok*, som har det same synet. At teoretisk kunnskap trengst når ein lagar ordbøker, oppsummerer Fjeld og Vikør (2008: 19) slik: "[Man kan] være leksikolog uten å være leksikograf, men ingen kan være leksikograf uten også å være leksikolog."

Men dermed kan svaret på spørsmålet i problemstillinga verta ulikt alt etter korleis ein avgrensar leksikografien. Det kan ikkje vera tvil om at motivasjon er eit teoretisk omgrep som gjeld statusen til og danninga av leksikalske einingar, og då er heile diskusjonen i dette innlegget verken meir eller mindre relevant for leksikologien enn det er for terminologien. At det å sjå til først og fremst er terminologar som har interessert seg for omgrepet motivasjon, er mindre rele-

vant. På denne premissen er altså svaret ja. Det likskapsteiknet mellom ”gjennomsiktig” og ”motivert” som Fjeld og Vikør set (jf. ovanfor og Fjeld & Vikør 2008: 160), bør problematiserast, fordi omgrepet ’motivert’ har større omfang enn ’gjennomsiktig’.

Om ein derimot held fast på skiljet mellom leksikologi og leksikografi slik Fjeld og Vikør presenterer det, er svaret mindre opplagt. Éin ting er at terminologien òg av og til opererer med ei liknande skilje mellom terminologi (teori og prinsipp) og terminografi (praktisk handverk) som vi ikkje har teke omsyn til her, fordi det rett og slett ikkje er relevant for diskusjonen – motivasjon er relevant innanfor begge. Noko anna er at det kan vera vanskeleg å avgrensa dei ulike oppgåvene og funksjonane som (praktisk) leksikografi har, dei skiftar frå pragmatisk konstellasjon til konstellasjon, og dette kan vel påverka statusen til motivasjon òg. Når det til dømes gjeld lemmatisering, er det vanskeleg å sjå at ”motivasjon” kan løysa problem som ikkje frå før let seg omtala med termen gjennomsiktig eller *komposisjonell*. Nett det at omgrepet motivasjon har større omfang, gjev ”komposisjonell” eit meir presist arbeidsområde. Svaret på spørsmålet vert altså helst tja.

Dei to siterte forfattarane peikar på at ”I det hele tatt er teorien om det tilfeldige forholdet mellom uttrykk og innhold (eller mellom form og betydning) mest nyttig som et teoretisk utgangspunkt – virkeligheten er atskillig mer komplisert.” (Fjeld & Vikør 2008: 69.) Denne påstanden er det i alle fall ikkje vanskeleg å slutta seg til, anten synsstaden er leksikografisk, leksikologisk eller terminologisk. Sjølv om terminologien har sett dette problemet under debatt, er det langt frå løyst.

LITTERATUR

- Bakken, Kristin, 2005: Leksikaliseringsmodellar og leksikografisk praksis. I: MONS 10. Utvalde artiklar frå det tiande Møte om norsk språk i Kristiansand 2003, red. av Svein Lie et al. Kristiansand. S. 107–116.
- Bergenholtz, Henning et al., 1997: Nordisk leksikografisk ordbok. Oslo.
- Berkov, Valerij, 1997: Norsk ordlære. Oslo.
- Fjeld, Ruth Vatvedt & Vikør, Lars S., 2008: Ord og ordbøker. Innføring i leksikologi og leksikografi. Kristiansand.
- Laurén, Christer & Myking, Johan & Picht, Heribert, 2008: Insikter om insikt. Nordiska teser om fackkommunikation. Oslo.
- Madsen, Bodil Nistrup, 1999: Terminologi. Pricipper og metoder. København.
- Myking, Johan, 2008: Motivasjon som termdanningsprinsipp. Ein teoretisk diskusjon med grunnlag i norsk oljeterminologi. Vasa.
- Myking, Johan, under publ.: (Yet another) taxonomy of motivations. Terminology Science and research, IITF. <http://lipas.uwasa.fi/hut/svenska/iitf/>

- Radden, Günter & Panther, Klaus-Uwe, 2004: Introduction: Reflections on Motivation. I: *Studies in Linguistic Motivation*, red. av Günter Radden & Klaus-Uwe Panther. Berlin. S. 1–21.
- Sigrún Helgadóttir, 1987: The Role of Subject Specialists in Terminological Activities in Iceland. I: *Nordterm* 87. S. 104–119.
- Sonneveld, Wilhelmina B. & Loening, Kurt L., 1988: A Terminologist's and a Chemist's Look at Chemical Neologisms. I: *Standardization of Technical Terminology: Principles and Practices*, red. av Richard A. Strehlow. Philadelphia. S. 23–28.
- Svanlund, Jan, 2002: Lexikalisering. I: *Språk och Stil* 12. S. 7–45.
- Svensén, Bo, 2004: *Handbok i lexikografi. Ordböcker och ordboksarbete i teori och praktik*. 2 uppl. Stockholm.
- Temmerman, Rita, 2000: *Towards New Ways of Terminology Description. The socio-cognitive approach*. Amsterdam/Philadelphia.
- Ullmann, Stephen, 1972: *Semantics. An Introduction to the Science of Meaning*. Oxford.
- Worren, Dagfinn, 1997: Ord og motivering. I: *Ord om ord* 3. S. 57–62.